

УКРАЇНЬСЬКА МОВА

► Списування і диктанти . . . . .

І. Тексти для списування і диктантів без завдань з мовної теми

І СЕМЕСТР

Лісові санітари

Мурашки — лісові санітари. Вони підбирають мертвих жучків і м(е/и)шей, оч(е/и)щають ліс від відходів, (по)їдають шкідливих гус(е/и)ниць і тлю. Мурашник — це їх місце. Д(е/и)сятки літ мурахи тягнуть (до)мурашника стебла, сухі гілочки. Перед н(е/и)годою всі мурахи ховаються (в)мурашнику і всі (в)ходи і (ви)ходи закр(е/и)ваються. Якщо розворушити в(е/и)рхівку мурашника — тоді біда. Гине вся мурашина сім(ь/’)я, лісу теж погано. Менше буде мурашок (у)лісі, більше розв(е/и)деться шкідників, які поїдають лісові насадження. (71 слово)

За Анатолієм Давидовим

Правила пов(е/и)дінки на воді

У сп(е/и)котний літній день часто в(е/и)никає бажання скупатися, поплавати в чистій прохолодній воді. Але при ц(й/ь)ому слід пам(ь/’)ятати основні правила пов(е/и)дінки на воді.

Перше купання слід поч(е/и)нати в безвітряну сонячну погоду, коли вода вже достатн(й/ь)о прогрілася.

Купатися рекомендуєт(ь/-)ся лише в бе(з/с)печних, спеціально відведених для ц(й/ь)ого місця. (Не)слід купатися наодинці, бо (в)разі біди ніхто (не)надасть (до)помоги.

Купання в заборонених місцях може стати причиною (не)щастя. Пам(ь/’)ятай про це, друже! (74 слова)

У з(е/и)мовому лісі

Прийшла з(е/и)ма біловолоса. Одягла ліси в теплі шуби і шапки. Ліс стоїть і дримає, відпочиває від літн(й/ь)ого буя(н/нн)я.

Холод скував со(н/нн)і дерева і запорошив їх бл(е/и)сучим снігом. Застигли струнк(и/і) тополі, білокор(и/і) берези, кучеряв(и/і) клени, могутн(и/і) дуби, замріян(и/і) смереки та ошатн(и/і) ялинки.

Тільки (по)деколи чути стукіт дятла та цокоті(н/нн)я синиць. Полохливий заєць перебігає від одного дер(е/и)ва до іншого, шукаючи чи то поживки, чи то притулку. А руденька білочка спритно скаче (з)гілки (на)гілку. (76 слів)

Літній ранок

Пречудовий літній ранок. У холодн(и/і)м л(е/и)геньк(и/і)м вітрі ледве лелієт(ь/-)ся широкий лан жита. Жовте жито, мов золото. Стоять стебла висок(и/і) та рівн(и/і), жовт(и/і) та гладк(и/і) під з(е/и)леним листям повійки. Десь в(е/и)днієт(ь/-)ся з того золотого, шумливого та пахучого моря синє, чаруюче око куколю або дівоче пал(е/и)ніюче лице пол(й/ь)ового маку.

Зійшло сонце. Застр(е/и)котали цвіркуни, забриніли в(е/и)ликі пол(й/ь)ові мухи, затріпоталися барвисті м(е/и)телики над колосистим морем. Пр(е/и)рода ож(е/и)ла. Подув теплий вітер із сторони лісу і почав стрясати срібну росу (з)трав і квітів. (80 слів)

За Іваном Франком

II СЕМЕСТР

(На)в(е/и)сні

Раніше почало вставати сонце, щ(е/и)ріше стало доглядати землю. Поринули в(е/и)сняні води, задзюрчали струмочками, закл(е/и)котіли (в)ярах, розі(л/лл)ялись ш(е/и)-рокою пові(д/дд)ю. З-під снігу заз(е/и)л(е/и)ніла травиця, зв(е/и)с(е/и)лила жайворонка. Звився жайворонок високо під чисте, неначе нове, небо і заспівав про те, що мертва земля ож(е/и)ла знов, що сонце, зрадівши щастю з(е/и)млі, стало ласкавим, теплим, ясным, що повіяли вітри й принесли на своїх крилах (не)відомі (до)годі пахощі, що забр(е/и)ніли (на)в(е/и)снянім повітрі мухи та набубнявіли (на)д(е/и)-ревах бруньки, готуючись з(е/и)леним л(е/и)стом замаїти гаї та діброви. (81 слово)

За Михайлом Коцюбинським

* * *

Грайливий вітер штовхає м(е/и)не (в)пл(е/и)че. Він жбурляє сніговим пилом (в)обли(ч/чч)я, клубочиться над вибалком і десь біля лісу заплутует(ь/-)ся (в)тернах...

Я брів полем, аж поки (не)натрапив на лісосмугу. Раптом, ніби гірлянда на новорічн(и/і)й ялинці, на кущах яскраво спалахнули ч(е/и)рвоні троянди!

Зненацька (на)л(е/и)тів вихор, крутонув навколо них раз, (у)друге.

Сні(х/г) закр(е/и)вавився зірваними п(е/и)люстками. Я хочу їх зібрати, але новий сильний порив вітру підхоплює п(е/и)люстки. Я об(е/и)рнувся і зовсім поряд побачив ч(е/и)рвоногрудих снігурів. Вони перетворили колюч(і/и)й кущ на розкішний букет.

Прил(е/и)тіли снігур(і/и) — почалася справжня з(е/и)ма.
(86 слів)

За Костянтином Наріжним

С(е/и)мигори

Недалеко від (Б/б)огуслава в довгому покрученому яру ро(з/с)кинулось с(е/и)ло (С/с)(е/и)мигори. Яр в(ь/')ет(ь/-)ся гадюкою між крутими горами. На дні довгого яру бл(е/и)-щать рядками ставочки в оч(е/и)ретах та в осоці й з(е/и)-л(е/и)ніють левади. Греблі обсажен(і/и) столітнім(і/и) вербами. У гл(е/и)бокому яру ніби в(ь/')ет(ь/-)ся оксамитовий з(е/и)лений пояс. А (на)тому поясі бл(е/и)щать ніби вправлені (в)зелену оправу прикраси із срібла. Два рядки білих хат попід городами біліють. Це наче два рядки перлів на з(е/и)леному поясі. Коло хат з(е/и)л(е/и)ніють густ(і/и) стар(і/и) садки.

На в(е/и)соких гривах гір кругом яру з(е/и)л(е/и)ніє старий ліс. (87 слів)

За Іваном Нечуй-Левицьким

Де раки з(е/и)мують

Я вирішив под(е/и)витися, де ж раки з(е/и)мують. Ударили перш(и/і) морози. (На)оз(е/и)рі утворилася тонка шкоринка л(й/ь)оду.

Одягаю гідрокостюм і розбиваю лід біля бер(е/и)га. Під водою (по)хмуρο і холодно. Пливу (в)глиб. Починає(ь/-)ся глибока яма, на її дні пухкий шар мулу, на якому видно горбки.

Раптом горбки починають ворухитися і витягують(ь/-)ся довгі вуса, показують(ь/-)ся нам(е/и)стинки очей. Раки л(е/и)жуть струнками рядами, потопають у мулі (по)самі очі. (З)легка зачепив раків, як вони схоплюють(ь/-)ся зі свого ліжка і рятують(ь/-)ся втечею. Але тільки я відпливаю (в)бік, раки знову повертають(ь/-)ся на дно ями. (90 слів)

